

RĪGAS 89. VIDUSSKOLA

Hipokrāta iela 27, Rīga, LV-1079, tālrunis/fakss 67536800, e-pasts R89VS@riga.lv

Rīgas 89. vidusskolas 1.-12.klašu karjeras izglītības programma

Rīga

2022

IEVADS

21. gadsimta sabiedriskajā dzīvē notiek dažādas izmaiņas. Tās ietekmē arī fakts, ka pagarinās cilvēka mūža ilgums. Mainīgajos dzīves procesos un darba tirgus tendencēs raksturīga iepriekšējā gadsimtā sastopamo profesiju izzušana un pilnīgi jaunu profesiju rašanās.

Skolēna karjeras vadības prasmju veidošanās notiek kompetencēs pamatotas karjeras izglītības apguves procesā. Karjeras izglītība veido sistematizētu zināšanu, prasmju un attieksmju kopumu, kas palīdz izprast indivīda personības piemērotību noteiktām profesionālās darbības jomām un konkrētai profesijai.

Lai skolēnus sagatavotu efektīvai pārejai no skolas uz pieaugušo darba dzīvi, izglītības iestādei jānodrošina skolēniem aizvien daudzveidīgāka mācīšanās pieredze. Šī uzdevuma īstenošanai izglītības iestādē, pamatojoties uz iestādes darba mērķi un uzdevumiem un sekojot jaunākajām nostādņēm izglītības politikā, izstrādāta karjeras izglītības programma.

Karjeras izglītības programmas **mērķis** ir piedāvāt pedagoģiskajam personālam realizēt programmas saturu, kas orientēts uz skolēna personības izzināšanu, viņa interešu, dotumu, prasmju un vērtību atklāšanu tā, lai skolēns, pazīstot sevi, spētu patstāvīgi veidot, vadīt un attīstīt savu karjeru, pieņemt lēmumus karjeras plānošanā un tos realizēt.

Lai īstenotu karjeras izglītības programmas mērķi, svarīgi ir šādi **uzdevumi**.

- Nodrošināt strukturēti pēctecīgu, visiem skolēniem pieejamu karjeras izglītības programmas satura apguvi.
- Radīt kompetenču pieejā pamatotus pedagoģiskos apstākļus, kas katram skolēnam sniedz iespējas veidot un attīstīt karjeras vadības prasmes viņam vispiemērotākajā veidā.
- Sniegt skolēnam daudzveidīgas sadarbības iespējas ar pedagoģiskā personāla pārstāvjiem un citiem partneriem.
- Sniegt skolēnam iespējas saņemt profesionālu karjeras atbalstu.

Karjeras izglītības **programma ietver:**

- izglītības politikas ārējo normatīvo aktu pamatojumu;
- karjeras izglītības realizēšanā iesaistītā personāla kompetenču sadalījumu;
- karjeras attīstības atbalsta jomu raksturojumu;
- karjeras izglītības tematisko satura plānojumu;
- klases stundu "Karjeras izvēle" sadalījumu;
- sasniedzamo rezultātu skolēna karjeras vadības prasmju veidošanā vai pilnveidē;
- absolventu turpmāko gaitu monitoringu un absolventu iesaistīšanu karjeras attīstības atbalsta īstenošanā;
- metožu un paņēmieni piedāvājumu karjeras izglītības satura apguvē;
- karjeras izglītības īstenošanas metodes un paņēmienus;
- karjeras izglītības īstenošanai ieteicamos metodiskos un informatīvos resursus.

KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS NORMATĪVAIS PAMATS

Karjeras izglītības programma veidota, pamatojoties uz nosacījumiem un noteikumiem, kas ietverti Latvijas Republikas izglītības politikas dokumentos. Ir izstrādāti dažādi normatīvie dokumenti un prasības, kas nosaka **karjeras attīstības atbalsta īstenošanu skolās**. Tie ir gan likumi, gan Ministru kabineta noteikumi un rīkojumi, gan citu valsts institūciju noteikumi.

Skatīt interneta resursus:

- Latvijas Republikas Izglītības likums (1998), ar grozījumiem 2013.gadā, kad likumā iekļauti un definēti ar karjeru saistītie pamatjēdzieni: “karjera”, “karjeras izglītība” un “Karjeras attīstības atbalsts”;
- Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem;
- Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un valsts pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem;
- MK noteikumi Nr.264 (2017). *Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām*, kuros iekļauti **pedagoga karjeras konsultanta profesionālās darbības pamatuzdevumi** un kvalifikācijas pamatprasības (sk. <https://m.likumi.lv/doc.php?id=291004>);
- Klases stundu programmas paraugs (VISC, 2016);
- Karjeras izglītības paraugprogramma (RIIMC, 2011);
- Karjeras attīstības atbalsta pasākumu plāna paraugs vispārējās vidējās izglītības iestādēm (VIAA, 2019);
- Pedagoģa karjeras konsultanta profesijas standarts (2014);
- Karjeras konsultanta profesijas standarts (2011).

Izglītības likumā ietvertie nosacījumi:

17.pants. Pašvaldību kompetence izglītībā.

(3) Republikas pilsētas pašvaldība un novada pašvaldība (5) nodrošina bērnu un jauniešu karjeras izglītību.

30.pants. Izglītības iestādes vadītājs.

(3¹) Izglītības iestādes vadītājam ir pienākums nodrošināt izglītības iestādē piekļuvi bibliotekāriem, informācijas un karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem.

55.pants. Izglītojamā tiesības.

Izglītojamajam ir tiesības (3) (..) saņemt bibliotekāros, informācijas un karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus.

Izglītības likuma grozījumos (2013) ietverta **Karjeras izglītības terminoloģija**, papildinot 12.pantu ar jauniem punktiem šādā redakcijā:

(12¹) **karjera** – izglītības, darba un privātās dzīves mijiedarbība cilvēka mūža laikā;

(12²) **karjeras izglītība** – izglītības procesā integrēti pasākumi, lai nodrošinātu izglītojamo karjeras vadības prasmju apguvi un attīstīšanu, kas ietver savu interešu, spēju un iespēju apzināšanos tālākās izglītības un profesionālās karjeras virziena izvēlei;

(12³) **karjeras attīstības atbalsts** – pasākumu kopums, kas ietver informācijas, karjeras izglītības un individuālo konsultāciju pieejamību izglītojamajiem karjeras mērķu noteikšanai un plānošanai, izdarot izvēli saistībā ar izglītību un darbu.

Noteikumos par mācību priekšmetu standartiem ietverti šādi nosacījumi.

- Latvijas Republikas normatīvajos dokumentos, kas nosaka izglītības programmās realizējamo saturu, skaidrots, ka karjeras izglītības pasākumi tiek iekļauti **integrētā, pēctecīgā programmā**, kas tiek īstenota skolas izglītības apguves procesā.
- Noteikumos par mācību priekšmetu standartiem karjeras izglītībai izvirzītie mērķi un uzdevumi paredz pedagogiem visos mācību priekšmetos motivēt skolēnus mūžizglītībai un apzinātai **karjeras izvēlei**, tādēļ mācību stundās aplūkojamo tēmu lokā jāietver jautājumi par *karjeru* un *karjeras izvēli*.
  - Karjeras izglītības mācību darba uzdevumi paredz tādu skolēna karjeras vadības prasmju veidošanu un attīstīšanu, kas nepieciešamas ne tikai konkrētā profesijā, bet kas ir arī universālas un pārnesamas uz jebkuru profesionālās darbības nozari.
  - Karjeras izglītības apguves veiksmīgs rezultāts orientēts uz to, lai cilvēks spētu sekmīgi iekļauties 21.gadsimta darba tirgū un prastu vadīt un attīstīt savu karjeru mūža garumā.

KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS REALIZĒŠANĀ

IESAISTĪTO PUŠU SADARBĪBA

Izglītības iestādes vadības kompetences karjeras izglītības realizēšanā izglītības iestādē ir:

- nodrošināt karjeras izglītības programmas realizēšanu;
- regulāri veikt karjeras izglītības programmas monitoringu;
- nodrošināt karjeras izglītības realizēšanai nepieciešamos resursus.

Pedagoga karjeras konsultanta kompetences karjeras izglītības realizēšanas nodrošināšanā izglītības iestādē ir:

- veidot izglītības iestādes profilam atbilstošu karjeras izglītības programmu;
- vadīt, koordinēt un uzraudzīt karjeras izglītības programmas realizēšanu iestādē;
- nodrošināt izglītības iestādes darbu ar daudzveidīgiem karjeras informācijas resursiem, arī e-vidē;
- sniegt metodisko atbalstu pedagoģiskajam personālam karjeras izglītības realizēšanā;
- sniegt karjeras atbalstu (arī karjeras konsultācijas) skolēniem;
- sniegt karjeras atbalstu skolēnu vecākiem.

Karjeras attīstības atbalsta priekšnoteikums ir tajā iesaistīto speciālistu sadarbība, pienākumu un atbildības sadale atbilstoši kopīgi sasniedzamajiem mērķiem.

Pedagoģis karjeras konsultants:

- koordinē pedagoģu un atbalsta personāla sadarbību karjeras atbalsta sniegšanai, konsultē un informē skolēnus, viņu ģimenes un pedagogus par aktualitātēm karjeras izglītībā, izglīto skolēnus, pedagogus un vecākus karjeras izvēles jautājumos, sadarbojas ar dažādiem partneriem karjeras atbalsta jautājumos, veic pētniecisko un metodisko darbu skolā, pilnveido savu profesionālo kvalifikāciju.

Skolas vadības komanda:

- **direktors**- nodrošina karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu pieejamību skolā;
- **direktora vietnieks mācību jomā**- koordinē un pārrauga izglītības darbu skolā;

- **direktora vietnieks audzināšanas jomā**- koordinē un pārrauga audzināšanas darbu, t.sk., karjeras izglītības un interešu izglītības darbu skolā, koordinē klašu audzinātāju darbu un karjeras atbalsta pasākumu norisi skolā, nodrošina informācijas apriti par aktualitātēm karjeras izglītībā, veicina pedagogu tālākizglītību par karjeras izglītības jautājumiem.

Skolotāji:

- **mācību priekšmetu skolotāji** - informē un konsultē skolēnus un vecākus par karjeras izglītības jautājumiem sava mācību priekšmeta satura ietvaros;
- **klases audzinātājs**-
  - izstrādā un īsteno klases audzinātāja programmu saskaņā ar skolas galvenajiem uzdevumiem, audzināšanas darbības un karjeras izglītības plānu, klases audzinātāju stundu programmu, izglītojamo vecumposma īpatnībām, skolēnu vajadzībām un interesēm;
  - veic skolēnu izpēti savas kompetences ietvaros un analizē viņu attīstības dinamiku, nosakot viņu attīstības virzības raksturu un apjomu;
  - rūpējas, lai klasē būtu labvēlīga vide skolēnu personības attīstībai un izglītošanai, kopā ar skolēnu plāno un organizē klases pasākumus un sekmē klases dalību skolas un citos pasākumos;
  - izzina skolēna ģimenes iespējas bērna audzināšanā un sadarbojas ar vecākiem vai personām, kas viņus aizstāj, palīdzot risināt ar izglītojamā personību, izglītošanos un vērtību sistēmas veidošanu saistītus jautājumus;
- **interešu izglītības pedagogi** - informē un konsultē skolēnus un viņu vecākus par karjeras izvēles iespējām interešu izglītības programmas satura ietvaros.

Atbalsta personāls:

- **bibliotekārs** – informē skolēnus, pedagogus un vecākus par jaunāko literatūru (grāmatas, prese, bukleti, metodiskie līdzekļi) karjeras izglītībā, veido tematiskās izstādes, palīdz meklēt informāciju internetā un sniedz citu informatīvo atbalstu;
- **izglītības psihologs** – novēro skolēnus mācību stundās un veic psiholoģisko izpēti un individuālo psihodiagnostiku, skolēnu grupu psiholoģisko izpēti un konsultē par karjeras izglītības jautājumiem, palīdzot skolēniem apzināties viņu spējas, intereses un dotumus;
- **sociālais pedagogs** – konsultē skolēnus, viņu ģimenes, pedagogus par sociālo jautājumu risināšanas kārtību un iespējām pašvaldībā saistībā ar karjeras atbalsta pieejamību;
- **logopēds** – konsultē skolēnus un viņu vecākus par logopēdiskiem jautājumiem, ja tas skar skolēna karjeras izvēli;
- **skolas mediķis** – konsultē skolēnus un viņu vecākus par karjeras izvēles iespējām skolēnu veselības dēļ, ja tas skar skolēnu profesionālos nodomus.

Sadarbības partneri ārpus izglītības iestādes:

- **valsts un pašvaldību iestādes:**
- **Izglītības un zinātnes ministrija** – izstrādā normatīvos aktus;
- **Ekonomikas ministrija** – izstrādā un sniedz darba tirgus programmas;
- **Valsts izglītības satura centrs** – izstrādā izglītības standartus un mācību paraugprogrammas;
- **Valsts izglītības attīstības aģentūra** – nodrošina informatīvos un metodiskos materiālus un veicina sistēmas pilnveidi;
- **Nodarbinātības valsts aģentūra** – izstrādā un publicē karjeras atbalsta materiālus un piedāvā informatīvos pasākumus;

- **Izglītības kvalitātes valsts dienests** – akreditē skolas un programmas un izstrādā karjeras izglītības vērtēšanas kritērijus;
- **Rīgas pilsētas pašvaldība** – nodrošina karjeras izglītības pieejamību, informē par vietējo darba tirgu un tā attīstības perspektīvām;
- **absolventi** – dalās ar personisko pieredzi;
- **vecāki** – informē par savu karjeru un sniedz padomus karjeras virziena izvēlei;
- **tālākās izglītības iestādes** – informē un iepazīstina jauniešus ar piedāvātajām izglītības programmām;
- **nozaru profesionālās apvienības un asociācijas** – informē par nozarē strādājošiem uzņēmumiem un pieprasītām profesijām;
- **darba devēji** – iepazīstina ar darba pasauli, informē par vietējo darba tirgu un darba iespējām.

KARJERAS ATTĪSTĪBAS ATBALSTA JOMAS

Karjeras attīstības atbalsts izglītības iestādē ietver trīs pamatjomas:

1. Pašizziņa, kas ietver:

- izpratnes veidošanu par sevi, apkopojot un analizējot pašizpētē iegūto informāciju;
- kritiskās domāšanas attīstīšanu, izvērtējot savas personības iezīmes, raksturu, vērtības, dotumus un spējas;
- jēgpilnu un mērķtiecīgu jaunradi, paaugstinot savas kompetences.

2. Karjeras iespēju izpēte, kas ietver:

- profesiju pasaules un tās attīstības pētīšanu;
- dažādu izglītības un darba iespēju pētīšanu Latvijā un pasaulē;
- daudzveidīgu informācijas avotu izmantošanu, izvērtējot, atlasot un analizējot karjeras informāciju;
- digitālās prasības izmantošanu karjeras informācijas atrašanā un izvērtēšanā.

3. Karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana, kas ietver:

- karjeras plāna veidošanu;
- karjeras attīstības lēmumu pieņemšanu;
- karjeras pašvadīšanu.

Karjeras izglītības īstenošanas inovatīvais aspekts.

Skolēnam karjeras izglītības apguves procesā ir iespēja:

- apgūt karjeras izglītību kompetenču pieejā;
- veikt padziļinātu sevis izpēti;
- noteikt savas personības tipa piemērotību konkrētām profesionālās darbības nozarēm;
- mācīties pēc individuāla mācību plāna atbilstoši savam mācīšanās stilam un personības tipam;
- izstrādāt personīgo “*Karjeras portfolio*” sevis izzināšanas un profesiju pasaules izpētes darbam ilglaicīgā nākotnē;
- saņemt karjeras konsultācijas: individuāli vai grupā.

Skolotājiem ir iespēja saņemt informatīvo un metodisko atbalstu no pedagoga karjeras konsultanta skolēna karjeras izglītības realizēšanai.

Skolēnu vecākiem ir iespēja:

- piedalīties izglītojošos semināros par karjeras atbalsta sniegšanu saviem bērniem;
- piedalīties profesionālo nozaru meistarklasēs;
- piedalīties stundu vadīšanā, iepazīstinot skolēnus ar savu profesiju;
- saņemt karjeras konsultācijas par sava bērna profesijas izvēli.

Karjeras izglītības programmas realizēšanā sasniedzamais rezultāts

Sākumskolā skolēns

- pēta savas intereses;
- pēta savas stiprās puses;
- spēj pašvērtēt savu darbību un sasniegumus;
- atpazīst profesijas;
- ir ieguvis zināšanas un priekšstatu par dažādām profesijām;
- pēta profesiju daudzveidību;
- spēj atbilstoši vecumposmam secināt par dažādu profesiju saturu;
- spēj vizualizēt informāciju par profesiju saturu;
- spēj apspriest un apkopot informāciju par profesijām;
- var pamatot, kuras profesijas viņu interesē.

Pamatskolā skolēns

- prot saskatīt un atklāt savas stiprās un vājās puses;
- prot atklāt un analizēt savas intereses un vērtības;
- prot pilnveidot savas zināšanas, prasmes, rakstura īpašības;
- spēj pašvērtēt savu darbību un sasniegumus;
- prot veidot savu paštēlu un prezentēt to;
- izprot pašorganizācijas nozīmi;
- prot izmantot pieejamos e-resursus informācijas iegūšanai par “darba pasauli”;
- prot vizualizēt un strukturēt informāciju par profesiju saturu;
- prot apspriest, apkopot un analizēt informāciju par profesijām;
- prot salīdzināt savas individuālās rakstura iezīmes ar izvēlētajā profesijā nepieciešamajām;
- prot izvērtēt savu piemērotību izvēlētajai profesijai.

Vidusskolā skolēns

- prot atklāt un analizēt savas stiprās un vājās puses;
- spēj atklāt un analizēt savas intereses, vērtības, pieredzi;
- prot pilnveidot savas zināšanas, prasmes, rakstura īpašības un vērtības, kas nepieciešamas izvēlētajā profesijas veikšanai;
- prot veidot savu paštēlu un prezentēt to;
- izprot termina “karjera” nozīmi un spēj to izskaidrot;
- prot iegūt un kritiski izvērtēt informāciju par karjeras iespējām;
- spēj izmantot zināšanas par “darba pasauli”;
- spēj argumentēti diskutēt par izvēlētajā profesijas pozitīvajiem un negatīvajiem aspektiem, izmantojot iegūto un analizēto informāciju;

- spēj izmantot karjeras izglītībā gūto pieredzi, lai paplašinātu savas karjeras iespējas;
- prot izveidot rīcības plānu karjeras iespēju realizēšanai;
- izprot savas perspektīvas izglītības sistēmā Latvijā un ārvalstīs;
- spēj izprast sabiedriskās dzīves un darba tirgus pārmaiņas un novērtēt nepieciešamību pielāgoties jauniem apstākļiem;
- prot izmantot pieejamos e-resursus informācijas iegūšanai par “darba pasauli” un karjeras iespējām;
- prot izmantot pieejamos e-resursus sevis izzināšanā.

Rīgas 89. vidusskola

Iespējamais norises laiks Tematiskais virziens	Karjeras izglītības saturs	Sasniedzamais rezultāts Skolēna karjeras vadības prasmju (KVP)veidošanās/pilnveide	Atbildīgie Realizētāji izglītības iestādē	Pieaicinātie Speciālisti Nozaru profesionāli Konsultanti	Resursi
<i>Skolotāju izglītošana karjeras vadības jautājumu iekļaušanā mācību priekšmetu saturā un ārpusstundu darbā</i>					
Augusta pēdējā nedēļa	Seminārnodarbība izglītības iestāžu pedagoģiskajam personālam “Metodiskie paņēmieni karjeras izglītības integrēšanā mācību un ārpus stundu darbā”.	Dalībnieki ir saņēmuši metodiskos materiālus un apguvuši praktiskus paņēmienus karjeras izglītības realizēšanai klases un mācību priekšmetu stundās, interešu izglītībā.	Pedagogs karjeras konsultants		Semināra telpa, tehniskais aprīkojums
Septembris	Pedagoģiskā personāla gatavošanās VIAA organizētajai “Karjeras nedēļas” norisei.	Dalībnieki ir saņēmuši informāciju, izdales materiālus, izveidojuši plānu “Karjeras nedēļas” organizēšanai.	Pedagogs karjeras konsultants	VIAA informācija	Izdales materiāli, sanāksmes telpa, tehniskais
<i>Skolēnu karjeras konsultēšana</i>					
Visu mācību gadu	Individuālās karjeras konsultācijas	Skolēniem iespējams noteikt personības tipu un tā piemērotību atbilstošām profesionālajām nozarēm. KVP – sevis izzināšana. Topošie absolventi guvuši atbalstu karjeras izvēles procesā. KVP – sevis izzināšana, lēmumu pieņemšana.	Pedagogs karjeras konsultants		Konsultēšanas telpa
<i>Mācību priekšmetu tematiskās jomas saistībā ar noteiktām profesijām</i>					
Septembris Visās mācību priekšmetu	Tematiskas stundas “Kurās profesijās ir nepieciešamas ... (mācību priekšmeta	Skolēni prot sasaistīt konkrēta mācību priekšmeta saturu ar veicamo noteiktās profesijās un	Visu mācību priekšmetu skolotāji		Profesiju katalogs, interneta resursi (profesijupasaule.lv),

stundās	nosaukums) apgūstamās zināšanas, prasmes un iemaņas”(saistībā ar profesijām).	apgūto zināšanu praktisko pielietojumu reālajā dzīvē. Mācīšanās motivācijas paaugstināšanās. KVP – “darba pasaules” izpēte.			materiālu noformēšanai nepieciešamie līdzekļi
<i>Karjeras nedēļa saskaņā ar Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) vadlīnijām un organizētajiem pasākumiem</i>					
Oktobris	Tikšanās ar izglītības iestādes absolventiem, vecākiem, kas pārstāv dažādas profesijas. Ekskursijas uz darbavietām.	Skolēni ir iepazinušies ar dažādu profesiju pārstāvju pieredzes stāstiem un profesijas apguves iespējām. KVP – “darba pasaules” izpēte.	Pedagogs karjeras konsultants (organizē, koordinē pasākumu norisi) Klašu audzinātāji, mācību priekšmetu skolotāji, pulciņu vadītāji	Izglītības iestādes absolventi, vecāki, nozaru profesionāļi	Tikšanās telpas, prezentēšanas aprīkojums, uzņēmumu reklāmas
Oktobris	Vecāku seminārs / konference “Kā atbalstīt bērnu karjeras veidošanā un karjeras izvēlē”.	Vecāki ir guvuši izpratni par atbalsta sniegšanas iespējām bērniem un saņēmuši profesionālus padomus.	Pedagogs karjeras konsultants (organizē, koordinē, piesaista speciālistus)	Lektors – karjeras vadības jautājumu speciālists. Diskusijas dalībnieki – vecāki, karjeras konsultanti, VIAA, NVA, RIIMC pārstāvji	Semināra telpa, datortehnika
<i>“Profesiju pasaules” izzināšana</i>					
Oktobris	Skolotāja profesija (saistībā ar Skolotāju dienu), skolotāju veidotas prezentācijas, stāsti par savu karjeras ceļu, foto, video, apbalvojumi u.c. izstādes.	Skolēni guvuši priekšstatu par skolotāja profesijas publiski “neredzamo” pusi. KVP – profesiju pasaules izzināšana.	Pedagogs karjeras konsultants (koordinē), mācību priekšmetu skolotāji	Absolventi – skolotāji, vecāki – skolotāji, bijušie skolas skolotāji	Prezentāciju demonstrēšanas resursi

Skolēna personības izzināšana

Novembris – decembris Visu mācību gadu	Karjeras izglītības nodarbībās, klases stundās. Nodarbības skolēnu interešu, dotumu, spēju, stipro pušu, mērķu, mācīšanās motivācijas izzināšanā, vērtību noteikšanā.	Skolēni ir iepazinušies ar personības izpētes metodēm un paņēmieniem. KVP – sevis izzināšana, pašvērtēšana, iegūto rezultātu analīze.	Pedagogs karjeras konsultants, klašu audzinātāji		Izpētes materiāli, darba lapas, pieejami interneta
---	---	--	--	--	--

Skolotāju un vecāku izglītošana

Janvāris	Seminārnodarbības “Skolēnu vajadzību ievērošana dažādos vecumposmos karjeras vadības prasmju veidošanā / pilnveidē”, “Karjeras informācijas resursu atrašana un izmantošana karjeras izvēles situācijā”.	Skolotāji un vecāki ir pilnveidojuši zināšanas par bērnu un jauniešu attīstības īpatnībām, to respektēšanu karjeras izglītības satura apgūvē un karjeras vadības prasmju veidošanā.	Pedagogs karjeras konsultants		Semināra telpa, prezentāciju demonstrēšanas resursi
----------	--	---	-------------------------------	--	---

“Darba pasaules iepazīšana”

Janvāris Visu mācību gadu	Klases stundās, mācību priekšmetu stundās, karjeras izglītības nodarbībās. Tematiskas nodarbības par profesiju daudzveidību. “Ēnošana”	Skolēni ir paplašinājuši priekšstatu par dažādu profesiju darbavietu vidi, ir izzinājuši profesiju apguves iespējas pēc 9.klases beigšanas. KVP – “profesiju pasaules” izpēte, daudzveidīgu informatīvo resursu izmantošana un apstrāde.	Klašu audzinātāji, mācību priekšmetu skolotāji, pedagogs karjeras konsultants		IT resursi, uzskates līdzekļi, interneta resursi: www.profesijupasaule.lv www.nva.gov.lv www.prakse.lv www.jaunatne.gov.lv
------------------------------	--	---	---	--	---

Piedalīšanās valsts organizētajā pasākumā “Ēnu dienas”

Februāris	“Ēnošana” dažādās iestādēs, uzņēmumos, izglītības iestādēs, to skaitā augstskolās, vietējā pašvaldībā, skolēnu vecāku darbavietās.	Skolēni ir guvuši priekšstatu par dažādu iestāžu un uzņēmumu darba saturu un vidi, darbinieku pienākumiem un dažādās profesijās nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un atbilstošo izglītību. KVP – “profesiju pasaules” izpēte, lēmumu pieņemšana.	Pedagogs karjeras konsultants	Speciālisti savās darbavietās, to skaitā vecāki, absolventi, pašvaldību darbinieki	Interneta vietne, “ēnošanas” izdales materiāli, tehniskie līdzekļi
-----------	--	--	-------------------------------	--	--

Darbs e-vidē sevis izzināšanā un “profesiju pasaules” izpētē

Marts Visu mācību gadu	Klases stundās, datorikas stundās, karjeras izglītības nodarbībās E-vides izmantošana skolēnu pašizziņā un pašvērtēšanā, strādājot datora un interneta vidē (testu, uzdevumu, darba lapu u.c. izpilde). E-vides izmantošana izglītības iestāžu mājaslapu izpētē. Iegūtās informācijas saistīšana ar mācību priekšmetu tematiskajām jomām. Jauniešu sabiedriskās līdzdalības iespēju izpēte.	Skolēni ir iemācījušies izmantot e-vides iespējas pašizziņā. KVP – sevis izzināšana, pašvērtēšana, IKT izmantošana, digitālā pratība. Skolēni ir papildinājuši prasmes lietot e-vidi tālākizglītības un darba tirgus, brīvprātīgo un nevalstisko organizāciju darbības izpētē Latvijā un citviet pasaulē. KVP – IKT izmantošana, digitālā pratība, daudzveidīgu informatīvo resursu izmantošana un apstrāde, “profesiju pasaules” izpēte, lēmumu pieņemšana.	Pedagogs karjeras konsultants (piedāvā interneta resursus), klašu audzinātājs		Datortehnika, interneta resursi: www.niid.lv , www.nva.gov.lv , www.prakse.lv , www.viaa.gov.lv , www.jaunatne.gov.lv , www.profesijupasaule.lv .
---------------------------	---	---	--	--	--

Izstāde “Skola – 20...” izglītības iestādē

Februāris/marts	Mācību un studiju programmu informatīvo materiālu izstāde.	Izstādes apmeklētāji ir papildinājuši zināšanas par tālākizglītības un darba iespējām, par nepieciešamo izglītību šo iespēju realizēšanai. KVP – daudzveidīgu informatīvo resursu izmantošana un apstrāde, “profesiju pasaules” izzināšana, lēmumu pieņemšana.	Pedagogs karjeras konsultants (organizē, koordinē), klašu audzinātāji	Izglītības iestāžu pārstāvji	Izstādes telpas, izstāžu materiāli
-----------------	--	---	---	------------------------------	------------------------------------

Skolēna personības tipa saskaņošana ar profesiju profiliem

Aprīlis	Klases stundās, mācību priekšmetu stundās. Motivācijas, vērtību sistēmas, interešu, dotumu, prasmju, rakstura, veselības loma dažādās profesijās veicamajos darbos (saistībā ar mācību priekšmetu stundās apgūto).	Skolēni iemācījušies sevis izzināšanu sasaistīt ar karjeras iespējām noteiktās profesijās. KVP – sevis izzināšana, lēmumu pieņemšana.	Klašu audzinātāji, mācību priekšmetu skolotāji		Izdales materiāli, darba lapas (personības izpētei), interneta resursi
---------	--	--	--	--	--

Skolēnu karjeras plānu izstrāde

Maijs Visu mācību gadu	Karjeras izglītības nodarbībās, individuālajās karjeras konsultācijās. Skolēna rīcības plāna izstrāde pēc strukturētiem paraugiem personīgai izaugsmei un sasniegumiem mācību un interešu jomās.	Skolēni ir iemācījušies izveidot personīgo karjeras izaugsmes plānu. KVP – iespējamā rīcības plāna veidošana, lēmumu pieņemšana.	Pedagogs karjeras konsultants		Izdales materiāli, plānu paraugi
---------------------------	--	---	-------------------------------	--	----------------------------------

Karjeras izglītības sadaļas uzturēšana skolas mājaslapā

Visu mācību gadu	Karjeras izglītības sadaļas izveide vai papildināšana skolas mājaslapā. Karjeras izglītības realizēšanas procesa atspoguļošana, informatīvo materiālu ievietošana.	Skolēni ir iemācījušies strādāt ar mājaslapas satura veidošanu un materiālu ievietošanu. KVP – digitālā pratība, daudzveidīgu informatīvo resursu izmantošana un apstrāde.	Mājaslapas uzturētājs	Pedagogs karjeras konsultants (piedāvā metodisko bāzi)	IKT, interneta resursi, karjeras izglītības materiāli
------------------	--	---	-----------------------	--	---

KLASES STUNDU “KARJERAS IZVĒLE” SADALĪJUMS

1.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Manu ģimenes locekļu darbs	1	Zina, kur un par ko strādā vecāki un citi ģimenes locekļi. Var nosaukt profesijas, kurās strādā cilvēki skolēna dzīvesvietā, un izprot viņu nozīmību vietējās sabiedrības dzīvē.
Mani ikdienas darbiņi. Pienākumi ģimenē.	1	Gūst priekšstatu par ikdienas darbu un interešu, vaļasprieku saistību ar profesijām, gūst izpratni par to dažādību.
Kāpēc jāmacās?	2	Apzinās savu galveno pienākumu mācīties, spēj mācīties patstāvīgi un koncentrējas mācību uzdevumu apguvei un izprot savu atbildību sekmīgā mācību procesā. Izmanto stundās apgūto ikdienā.
Pēc 20 gadiem es būšu...	1	Mācās domāt par savu nākotni, iepazīstot dažādas profesijas, apgūst darba prasmes.

2.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Profesiju pārstāvji manā ikdienā	1	Zina, kur un par ko strādā vecāki un citi ģimenes locekļi. Var nosaukt profesijas, kurās strādā cilvēki skolēna dzīvesvietā, un izprot viņu nozīmību vietējās sabiedrības dzīvē.
Es vēlos strādāt par...	1	Gūst priekšstatu par ikdienas darbu un interešu, vaļasprieku saistību ar

		profesijām, gūst izpratni par to dažādību.
Kā labāk mācīties? Mācības – pienākums un atbildība	1	Apzinās savu galveno pienākumu mācīties, spēj mācīties patstāvīgi un koncentrējas mācību uzdevumu apguvei un izprot savu atbildību sekmīgā mācību procesā.
Mans dienas režīms	1	Plāno savu dienas režīmu un tam sekot, paredzot laiku mācībām, pienākumiem mājās, vaļaspriekiem un atpūtai.

3.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Profesiju pārstāvji manā ikdienā	1	Mācās domāt par savu nākotni, iepazīstot dažādas profesijas, apgūst darba prasmes. Gūst priekšstatu par ikdienas darbu un interešu, vaļasprieku saistību ar profesijām, gūst izpratni par to dažādību.
Mans dienas režīms	1	Plāno savu dienas režīmu un tam sekot, paredzot laiku mācībām, pienākumiem mājās, vaļaspriekiem un atpūtai.
Kā labāk mācīties? Mācības – pienākums un atbildība	2	Apzinās savu galveno pienākumu mācīties, spēj mācīties patstāvīgi un koncentrējas mācību uzdevumu apguvei un izprot savu atbildību sekmīgā mācību procesā.
Kas man jāprot manā sapņu profesijā? Kādas prasmes es apgūstu skolā?	1	Apzinās savas stiprās un vājās puses, kā arī savas intereses, spējas. Izmanto stundās apgūto ikdienā.

4.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Vislabāk es protu...	1	Apzinās savas stiprās un vājās puses, kā arī savas intereses, spējas.
Mans dienas režīms	1	Plāno savu dienas režīmu, ievērojot savas un citu intereses un iespējas.
Profesiju daudzveidība	1	Izprot dažādo profesiju lomu sabiedrības dzīvē un veido priekšstatus par savu iespējamo nākotnes profesiju.
Vai es mācos tik, cik spēju? Zināšanu un prasmju nozīme nākotnē	1	Apzinās zināšanu nozīmi nākotnē, spēj sevi motivēt mācību darbam.
Mana izaugsme	1	Mācās dokumentēt savus sasniegumus. Cenšas sasniegt savām spējām atbilstošus rezultātus.

5.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Es un mani dotumi	1	Apzinās savas stiprās un vājās puses, mēģina apzināt savas intereses.
Mācīšanās prasmes un sasniegumi	1	Apzinās zināšanu nozīmi nākotnē, spēj sevi motivēt mācību darbam un cenšas sasniegt savām spējām atbilstošus rezultātus.
Dažādās profesijas	1	Izprot dažādo profesiju lomu sabiedrības dzīvē un veido priekšstatus par savu iespējamo nākotnes profesiju.
Mani darba ieradumi. Sadarbības prasmes. Darbs komandā	1	Prasme plānot savu dienas režīmu, ievērojot savas intereses un iespējas.

6.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Lietišķā valoda, tās nozīme ikdienas dzīvē	1	Raksta dažādus lietišķos rakstus. Tie izmanto.
Profesiju daudzveidība, prestižs un pievilcība	1	Skolēni ir iepazīstināti ar profesiju dažādību, izglītības iespējām Latvijā, ir izzinājuši savu vecāku profesijas. Ar anketu palīdzību ir noskaidrojuši sev piemērotāko specialitāti.
Mācīšanās prasmes un sasniegumi	1	Apzinās savas stiprās un vājās puses, kā arī savas intereses, spējas.

7.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Izglītības vērtība	2	Ir objektīvi izvērtējis, pārzina savus dotumus, spējas un intereses, samēro savas intereses un spējas, personīgās īpašības un vērtības. Novērtē savu sasniegumu rezultātus. Apzinās izglītību kā vērtību, ir motivēts turpināt izglītību.
Vajadzības, vēlmes un spējas. Pašvērtējums	2	Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas. Ir apzinājis sev saistošās profesijas. Iesaistās darba izmēģinājumos (Ēnu diena).
Profesiju daudzveidīgā pasaule	1	Izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību.

8.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Savu interešu, spēju un dotību attīstīšana	1	Saprot, kā skolā, ārpusskolas aktivitātēs un ikdienā var attīstīt savas intereses, spējas un dotības.
Izglītības vērtība	2	Izprot saistību starp izglītību, profesiju un nodarbinātību. Apzinās izglītību kā vērtību, ir motivēts turpināt izglītību. Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas. Zina dažādus avotus, kur meklēt informāciju par izglītības iespējām.
Individuālā karjeras plāna izveide	2	Ir apgūtas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu. Ir izveidota un regulāri tiek papildināta savu sasniegumu mape (portfolio).

9.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Savu interešu, spēju un vēlmju apzināšanās	1	Ir objektīvi izvērtējis, pārzina savus dotumus, spējas un intereses, samēro savas intereses un spējas, personīgās īpašības un vērtības.
Profesiju daudzveidīgā pasaule	2	Prot savākt, apkopot un analizēt atbilstošu informāciju par profesijām, ir apzinājis sev saistošās profesijas. Ir iegūtas zināšanas par vietējo darba tirgu.
Izglītības iespējas	2	Izzina savas turpmākās izglītības iespējas. Zina dažādus avotus, kur meklēt informāciju par izglītības iespējām. Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas.

10.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Tikšanās ar dažādu mācību iestāžu studentiem un dažādu profesiju pārstāvjiem	2	Iegūst informāciju par sev interesējošo profesiju, tās apguves iespējām.

11.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Izglītības iespējas Latvijā un ārzemēs. Mūzizglītība	1	Prot iegūt informāciju par sev interesējošo profesiju, par tās apguves iespējām. Apzinās izglītību kā vērtību un izprot izglītošanās visa mūža garumā nepieciešamību mūsdienu darba tirgus kontekstā.
Darba tirgus perspektīvas un lēmumu pieņemšana	1	Izprot nodarbinātības tendences mūsu valstī un pasaulē.
Karjeras izvēles plānošana. Individuālā karjeras plāna izveide	1	Ir pilnveidotas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu.

12.klase

Tēmas / temati Karjeras izvēle	Apjoms	Sasniedzamais rezultāts
Ēnu dienas nozīme tālākās karjeras izvēlē	2	Saprot izvēlēta darba vidi un profesijas būtību.
Izglītība kā karjeras attīstības veids	1	Piedalās akcijā "Iekāp studenta korpēs" un citos karjeras atbalsta pasākumos.
Sadarbības iespējas ar vietējiem uzņēmējiem	1	Informēti par veiksmīgas uzņēmējdarbības pamatprincipiem savā kopienā.

**PLĀNOTIE SKOLĒNAM SASNIEDZAMIE REZULTĀTI KARJERAS VADĪBAS PRASMĒS,
BEIDZOT 3.,6.,9. UN 12. KLASI UN VEIDI TO IZVĒRTĒŠANAI**

Klase	Pašizziņa un pašvadība	Karjeras iespēju izpēte	Karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana	Izvērtēšanas veidi
3	Pastāsta par saviem sasniegumiem un prasmēm, kas padodas vislabāk, kā arī par neizdošanos un kļūdām. Uzdod jautājumus par pašreizējo sniegumu karjeras jomā (mācības, brīvā laika aktivitātes, interešu izglītība, mājas darbi u.c.) un ar pieaugušā atbalstu, iedvesmojoties no citu sasniegumiem, meklē idejas tās uzlabošanai.	Meklē pārbaudītus faktus par karjeras iespējām un pats tos pārbauda. Izmanto digitālās tehnoloģijas karjeras informācijas meklēšanai pēc norādījumiem. Salīdzina uzņēmumus savā novadā un pilsētā, meklē informāciju par veiksmīgiem sava novada uzņēmumiem un stāsta par tiem.	Ar prieku fantazē par dažādām karjeras attīstības iespējām. Ir atvērts jaunai karjeras pieredzei. Pauž savu viedokli par karjeras iecerēm un uzklausā citu viedokli. Atpazīst un formulē karjeras attīstības problēmu saistošā, ar personisko pieredzi saistītā kontekstā.	Informācijas vizualizēšana. Jautājumi un atbildes nodarbības sākumā (beigās). Pašvērtējums. Piedalīšanās diskusijās (diskusija). Rezumēšana (secināšana). Sadarbības prasmju novērtēšana.

	<p>Ar skolotāja atbalstu plāno laiku mācībām un darbam.</p> <p>Ar pedagoga atbalstu seko iepriekš izvirzītu snieguma kritēriju izpildei un novērtē savu mācību darbu un mācīšanās pieredzi.</p> <p>Nosauc savus dotumus, sasniegumus, intereses un vajadzības.</p> <p>Pastāsta par savas mācīšanās progresu un prasmēm, veido saprotamu mutvārdu runu un reaģē uz klausītāju jautājumiem.</p> <p>Sniedz par sevi informāciju anketā.</p> <p>Izmanto digitālās tehnoloģijas informācijas sniegšanai pēc norādījumiem.</p>	<p>Nosauc un no sava redzespunkta stāsta par vecāku un citu ģimenes locekļu profesijām.</p> <p>Skaidro, kā jaunas prasmes, zināšanas un uzņēmība palīdz sasniegt mērķus un īstenot intereses un iespējas darba tirgū.</p> <p>Atpazīst profesijas pēc darba pienākumu aprakstiem vai demonstrējumiem, darbarīku un darba attēliem.</p> <p>Izmantojot vienkāršu situāciju piemērus, pamato, kāpēc darbs ir vērtība.</p> <p>Saskata vienkāršas ar sekmīgu karjeru saistītas kopsakarības sabiedrībā (skolā, ģimenē un vietējā kopienā).</p> <p>Veido stāstījumu par darba darītājiem, kuru rakstura īpašības, zināšanas un prasmes ir pašam nozīmīgas, pamato savu izvēli. Pauž savus uzskatus par sadzīves situācijām, ņemot vērā savas un citu cilvēku vajadzības un vēlmes.</p> <p>Pēc skolotāja dotajiem kritērijiem salīdzina, interpretē, novērtē, savieno un grupē vienkāršu informāciju par karjeras iespējām.</p> <p>Veido savā pieredzē un viedoklī balstītu argumentāciju karjeras iespēju raksturošanai. Formulē savus secinājumus, saskaņā ar dotajiem norādījumiem.</p>	<p>Ar pieaugušā atbalstu izvirza karjeras attīstības mērķi mācību uzdevumā un plāno savas darbības soļus, lai to izpildītu.</p> <p>Izvirza īstermiņa mērķus savu interešu attīstīšanai, jaunu zināšanu un prasmju apgūšanai.</p> <p>Raksturojot savu pieredzi līdzīgās situācijās, izsaka idejas karjeras attīstības mērķa sasniegšanai. Ar pedagoga atbalstu veido karjeras attīstības plānu, īsteno to un izvērtē rezultātu.</p> <p>Īstenojot karjeras attīstības plānu, nepadodas, ja neizdodas to īstenot, bet mēģina vēlreiz.</p> <p>Skaidro savstarpējā atbalsta nepieciešamību un izpausmes karjerā un sadzīvē, un piedalās tā nodrošināšanā.</p>	
--	--	--	--	--

6	<p>Nosauc savas darbības stiprās un vēl pilnveidojamās puses, analizē personiskās īpašības un uzvedību, skaidro, kas ietekmē darbību izvēli un sniegumu (panākumus vai neizdošanos) dažādās karjeras jomās (mācības, interešu izglītība, brīvā laika aktivitātes, mājas darbi).</p> <p>Izvērtē pašreizējo sniegumu karjeras jomā (mācības, brīvā laika aktivitātes, interešu izglītība, mājas darbi u.c.) izmanto radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie idejām tās pilnveidei, iedvesmojas no citu idejām, tās papildina.</p> <p>Ar skolotāja atbalstu izveido un patstāvīgi papildina darbu mapi (portfolio).</p> <p>Patstāvīgi plāno laiku mācībām un darbam.</p> <p>Patstāvīgi seko iepriekš izvirzītu snieguma kritēriju izpildei dažādās karjeras jomās un nosaka, vai un kā sniegumu uzlabot.</p> <p>Prot pastāstīt par saviem dotumiem, sasniegumiem, interesēm un vajadzībām, raksturot sava padarītā progresu, izmantojot vienotu kritēriju sistēmu, iesaistās dialogā ar klausītājiem.</p> <p>Atbilstoši adresātam un saziņas mērķim raksta un pēc parauga noformē atbildes uz strukturētas aptaujas jautājumiem.</p>	<p>Pārliecinās, vai iegūta pietiekami vispusīga un precīza informācija par karjeras iespējām, pārbauda tās ticamību.</p> <p>Izmanto digitālās tehnoloģijas, lai iegūtu un apstrādātu informāciju par karjeras iespējām.</p> <p>Analizē publiski pieejamo informāciju, lai noskaidrotu, kādi uzņēmumi un kādās nozarēs ir izplatīti vietējā pašvaldībā, un kādu profesiju pārstāvji tajos strādā.</p> <p>Salīdzina profesijas, balstoties uz tajās veicamo darba specifiku: fizisks – garīgs darbs, darbs telpās – darbs ārā u.tml.</p> <p>Pēc skolotāja dotā parauga analizē informāciju par veicamā darba saturu, aprīkojumu, darbarīkiem, darba vidi un darba apstākļiem dažādās profesijās.</p> <p>Atlasa un vizualizē informāciju par darba saturu dažādās nozares profesijās.</p> <p>Skaidro dažādu profesiju nozīmi savā, ģimenes un kopienas dzīvē.</p> <p>Skaidro sekmīgas karjeras ietekmi uz tās īstenotājiem, viņu ģimenes locekļiem, vietējo kopienu ekonomiku un sabiedrību nacionālā mērogā un saskata savu nepieciešamību iesaistīties savas kopienas dzīves uzlabošanā.</p>	<p>Ar ieinteresētību uztver dažādas karjeras attīstības iespējas, izmanto iztēli, lai veidotu neikdienišķas sakarības.</p> <p>Uzdriekstas mēģināt paveikt kaut ko jaunu.</p> <p>Piedalās savu karjeras ieceru apspriešanā un izvērtēšanā.</p> <p>Ar pedagoga atbalstu nosaka reālas karjeras attīstības vajadzības, atpazīst un formulē karjeras attīstības problēmu dotajā kontekstā.</p> <p>Izvirza karjeras attīstības mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko un nolemj to īstenot.</p> <p>Patstāvīgi izvirza vairākus karjeras attīstības (mācīšanās) mērķus un plāno, kā tos īstenot gan vienatnē, gan grupā.</p> <p>Izvirzot sev īstermiņa mērķus, izmanto gan savu, gan nozīmīgu citu cilvēku pieredzi.</p> <p>Iztēlojoties karjeras mērķa sasniegšanas gaitu un eksperimentējot domās, veido karjeras attīstības plānu, īsteno to, izvērtē paveikto pēc paša radītiem kritērijiem un iesaka uzlabojumus.</p> <p>Izzina pieejamos resursus un atrod jaunus, lai īstenotu savu karjeras ieceri.</p> <p>Saskaroties ar grūtībām karjeras attīstības plāna</p>	<p>Āra nodarbības (mācību ekskursijas), ziņojums.</p> <p>Darbu mape.</p> <p>Informācijas vizualizēšana.</p> <p>Jautājumi un atbildes nodarbības sākumā (beigās).</p> <p>Multimediju prezentācija.</p> <p>Mutiska uzstāšanās.</p> <p>Pašvērtējums.</p> <p>Pedalīšanās diskusijās (diskusija).</p> <p>Rezumēšana (secināšana).</p> <p>Sadarbības prasmju novērtēšana.</p>
---	--	---	--	---

	<p>Izmanto digitālās tehnoloģijas informācijas par karjeras pieredzi prezentēšanai un pārraidei.</p>	<p>Iepazīst un izvērtē veiksmīgus paša izvēlētas nozares pārstāvjus, lai izdarītu secinājumus par viņu sasniegumiem un īpašībām, kas nodrošinājušas panākumus. Pēc dotajiem un paša radītajiem kritērijiem salīdzina, interpretē, novērtē, savieno un grupē informāciju par karjeras iespējām. Veido faktos par karjeras iespējas kontekstu balstītu argumentāciju, atšķir atbilstošo no neatbilstošā un svarīgo no mazāk svarīgā. Patstāvīgi formulē tiešus, vienkāršus secinājumus par karjeras iespēju.</p>	<p>īstenošanā, meklē atbalstu un izmanto to. Analizē sadarbību karjerā un sabiedrībā.</p>	
9	<p>Patstāvīgi analizē sava snieguma saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību dažādās karjeras jomās (mācību darbs, interešu izglītība, brīvā laika aktivitātes, mājas darbi). Atpazīst savas darbības stiprās puses un ar pieaugušā atbalstu atrod dažādus veidus, kā attīstīt savas domāšanas un uzvedības pilnveidojamās puses. Izzina savu esošo karjeras situāciju no dažādiem skatpunktiem, lieto un pielāgo situācijai atbilstošas radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie jaunām un noderīgām idejām, iedvesmojas no citu pieredzes.</p>	<p>Tiecas iegūt vispusīgu un precīzu informāciju par karjeras iespējām, nosaka atsevišķus faktorus, kas traucē iegūt patiesu informāciju. Izmanto piemērotākās digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas, lai atrastu un apstrādātu informāciju par karjeras iespējām. Balstoties uz konkrētiem piemēriem, analizē dažādas uzņēmējdarbības un nodarbinātības formas un to priekšrocības dažādās nozarēs un profesijās. Atlasa, apkopo un analizē informāciju par dažādās nozarēs un profesijās nepieciešamajām</p>	<p>Uz dažādām karjeras attīstības iespējām raugās ar zinātkāri, iztēlojas nebijušus risinājumus. Ir gatavs pieņemt nenoteiktību un jaunus izaicinājumus. Piedalās un aizstāv viedokli diskusijās par savām karjeras iecerēm. Nosaka reālas karjeras attīstības vajadzības, raksturo problēmas būtību, atpazīst un formulē karjeras attīstības problēmu cēloņsakarību un dažādu nosacījumu savstarpējās mijiedarbības kontekstā. Formulē kontekstā balstītus strukturētus pieņēmumus.</p>	<p>Āra nodarbības (mācību ekskursijas), ziņojums. Darbu mape. Informācijas vizualizēšana. Jautājumi un atbildes nodarbības sākumā (beigās). Multimediju prezentācija. Mutiska uzstāšanās. Pašvērtējums. Piedalīšanās diskusijās (diskusija). Rakstiska atskaite. Rezumēšana (secināšana). Sadarbības prasmju novērtēšana.</p>

<p>Patstāvīgi pilnveido darbu mapi. Izmanto piemērotākās digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas digitālās darbu mapes veidošanā. Nosauc savas priekšrocības darbam vai uzņēmējdarbībai noteiktā nozarē (profesijā) Latvijā vai ārzemēs.</p> <p>Patstāvīgi izvēlas un iekļauj plānā savām vajadzībām un interesēm atbilstošas aktivitātes, nosakot šo izvēļu priekšrocības un trūkumus. Patstāvīgi veido savus kritērijus, kas liecina par mērķa sasniegšanu dažādās karjeras jomās, izzina sava padarītā progresu un nosaka, vai un kā uzlabot sniegumu. Izmanto kļūdas, lai mērķtiecīgi mainītu savu darbību. Mērķtiecīgi plāno un veido strukturētu un saturīgu mutvārdu runu karjeras attīstības mērķa sasniegšanai (piem., darba devēja informēšanai), rosina klausītājus uz diskusiju. Raksta patstāvīgi lietišķo vēstuli, iesniegumu, dzīvesgaitas aprakstu (CV) un motivācijas vēstuli, arī digitālajā formā un e-vidē. Izvēlas un izmanto ar karjeras mērķu sasniegšanu saistīta satura (dzīves apraksti, motivācijas vēstules) radīšanai un pārraidei piemērotākās digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas.</p>	<p>zināšanās, prasmēm un personības īpašībām. Analizē informāciju par veicamā darba saturu, aprīkojumu, darbarīkiem, darba vidi un darba apstākļiem dažādās profesijās. Atlasa, analizē, vizualizē un strukturē informāciju par profesiju saturu dažādās nozarēs. Analizē dažādu profesiju nozīmi savā, ģimenes un kopienas dzīvē. Analizē, kā sekmīga atsevišķu indivīdu karjera ietekmē pašus, viņu ģimenes locekļus, vietējo kopienas ekonomiku un sabiedrību Eiropas mērogā un pamato to, ar dažādos avotos gūtu informāciju un statistikas datiem. Salīdzina Veiksmīgus paša izvēlētas nozares pārstāvjus, lai izdarītu secinājumus par viņu sasniegumiem un īpašībām, kas nodrošinājušas panākumus. Mērķtiecīgi izzina, analizē, izvērtē un savieno dažāda veida informāciju par karjeras iespējām, izprot to kontekstu. Raksturojot karjeras iespējas, atšķir faktus balstītu apgalvojumu no pieņēmuma, faktus no viedokļa, un patstāvīgi formulē pamatotus secinājumus.</p>	<p>Izvirza karjeras attīstības mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko un nolemj to īstenot. Izvirza īstermiņa un ilgtermiņa karjeras attīstības (t.sk. mācīšanās) mērķus, plāno to īstenošanas soļus, uzņemas atbildību par to izpildi. Plāno savu izaugsmi mācībās un brīvā laika aktivitātēs, balstoties uz savu stipro pušu un grūtību jomu apzināšanos. Spriežot "atpakaļgaitā" un atrodot pretpiemērus, veido karjeras attīstības situācijas modeli un tajā pamatotu karjeras attīstības plānu. Īsteno to, un, ja nepieciešams, īstenošanas laikā pielāgo plānu mainīgajai situācijai, meklē citu pieeju, paņēmieni. Izvērtē paveikto un plāno uzlabojumus turpmākajam darbam. Elastīgi un izsvērti izmanto pieejamos resursus un rod jaunus, lai īstenotu savu karjeras ieceris. Saskaroties ar grūtībām karjeras attīstības plāna īstenošanā, neatlaidīgi meklē un rod risinājumu. Veido rīcības plānu un īsteno sadarbību savu karjeras attīstības mērķu sasniegšanai.</p>	
---	---	--	--

<p>Patstāvīgi un regulāri analizē un reflektē par sava snieguma saistību ar emocijām, personiskajām īpašībām un uzvedību dažādās karjeras jomās (mācību darbs, interešu izglītība, brīvā laika aktivitātes, mājas darbi), patstāvīgi rod veidus, kā attīstīt spējas pārvaldīt savu domāšanu, emocijas un uzvedību. Raugoties uz esošo karjeras situāciju no dažādiem skatu punktiem, pamana jaunas iespējas; mērķtiecīgi un elastīgi izmanto citu pieredzi vai attīsta savas ideju radīšanas stratēģijas, lai nonāktu pie jauniem un noderīgiem risinājumiem. Mērķtiecīgi izvēlas vai pielāgo un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas digitālās darbu mapes veidošanā. Analizē savas priekšrocības darbam vai uzņēmējdarbībai noteiktā nozarē (profesijā) Latvijā vai ārzemēs. Pieņem lēmumus, novērtējot savas vajadzības, zināšanas un intereses, patstāvīgi plāno savu ikdienu saistībā ar nākotnes karjeru. Patstāvīgi izmanto kritērijus, kas palīdz īstenot darba uzraudzīšanu un pilnveidošanu dažādās karjeras jomās, izvērtē, apkopo un turpmākā darba procesā mērķtiecīgi izmanto gūto pieredzi.</p>	<p>Gūst vispusīgu, precīzu informāciju par karjeras iespējām, izvērtē tās ticamību un analizē, kādēļ atsevišķās situācijās ticamu informāciju iegūt ir grūtības. Mērķtiecīgi izvēlas vai pielāgo un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas, lai atrastu un apstrādātu informāciju par karjeras iespējām. Atlasa un analizē informāciju par izglītības un darba iespējām Latvijā un ārzemēs. Atlasa un analizē informāciju par dažādās nozarēs un profesijās nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un personības īpašībām un par darba tiesisko regulējumu, t.sk., par darba vides riska faktoriem Latvijā. Analizē informāciju par profesiju klasificēšanas iespējām, profesionālo interešu jomām un nozarēm. Raksturo vaļasprieku, mācību priekšmetu satura un profesionālo interešu savstarpējo atbilstību. Raksturo vērtību realizēšanas iespējas profesionālajā darbībā. Skaidro un pamato savu skatījumu par izglītības, nodarbinātības kopsakarībām gan vietējā, gan globālā mērogā: izvērtē indivīdu, sabiedrības un</p>	<p>Interesējas par atklājumiem un inovācijām, proaktīvi meklē jaunas karjeras attīstības iespējas, lai, tās īstenojot, efektīvi uzlabotu savu un citu dzīves kvalitāti. Rosina diskusijas par savām karjeras iecerēm, pauž savu viedokli, noskaidro citu viedokļus un to pamatojumu, nosaka kopīgo un atšķirīgo, pauž piekrišanu vai nepiekrišanu. Patstāvīgi nosaka aktuālas karjeras attīstības vajadzības, precīzi formulē karjeras attīstības problēmu un pamato nepieciešamību to risināt. Izvirza karjeras attīstības mērķi, piedāvā vairākus risinājumus, izvērtē tos attiecībā pret mērķi, izvēlas un nolemj īstenot labāko risinājumu. Regulāri un atbilstoši savām karjeras attīstības vajadzībām izvirza īstermiņa un ilgtermiņa karjeras attīstības mērķus; formulē kritērijus, pēc kuriem izvērtēt, vai mērķis ir sasniegts; plāno mērķa īstenošanas soļus; uzņemas atbildību par savu lomu soļu īstenošanā un mērķu sasniegšanā. Izvirza dzīves mērķus un darbojas, lai prognozētu,</p>	<p>Āra nodarbības (mācību ekskursijas), ziņojums. Darbu mape. Informācijas vizualizēšana. Jautājumi un atbildes nodarbības sākumā (beigās). Multimediju prezentācija. Mutiska uzstāšanās. Pašvērtējums. Piedalīšanās diskusijās (diskusija). Rakstiska atskaite. Rezumēšana (secināšana). Sadarbības prasmju novērtēšana.</p>
---	---	---	---

<p>Veido un prezentē tekstus karjeras mērķu sasniegšanai (piem., savu dotumu, sasniegumu, interešu, vajadzību un nākotnes nodomu savstarpējās saistības atklāšanai), bagātina tos ar specifiskiem līdzekļiem (balss toni, tēlainu valodu, precīzu un aprakstošu vārdu krājumu, neverbālajiem saziņas līdzekļiem), lai sasniegtu komunikatīvo mērķi.</p> <p>Izmanto svešvalodu savu karjeras attīstības mērķu sasniegšanai starptautiskā kontekstā klātienē vai virtuālā vidē.</p> <p>Patstāvīgi vai pēc noteiktiem paraugiem veido profesionālajai saziņai atbilstošus rakstveida tekstus (iesniegumu, dzīvesgaitas aprakstu (CV) un motivācijas vēstuli), identificē raksturīgākās kļūdas lietišķajā saziņā.</p> <p>Mērķtiecīgi izvēlas vai pielāgo un efektīvi izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas, lai radītu, prezentētu un pārraidītu karjeras mērķu sasniegšanai nozīmīgu saturu.</p>	<p>vides mijiedarbību karjeras attīstības kontekstā.</p> <p>Salīdzina darba devēju un klientu prasības dažādos laika posmos un valstīs, un izdara secinājumus par darba tirgus, t.sk., uzņēmējdarbības, attīstības tendencēm.</p> <p>Mērķtiecīgi kritiski analizē karjeras iespējas, izzinot, analizējot un kritiski izvērtējot to kontekstu. Lai sasniegtu konkrētu mērķi, sintezē un interpretē informāciju par karjeras iespējām.</p> <p>Raksturojot karjeras iespējas, spriež no konkrētā uz vispārīgo un no vispārīgā uz konkrēto.</p> <p>Argumentē, pierādot izteiktā apgalvojuma ticamību un veidojot pamatotus secinājumus, pamana un novērš loģiskās argumentācijas kļūdas.</p>	<p>patstāvīgi pieņemtu atbildīgus un izsvērtus lēmumus par savu nākotnes darbības jomu (karjeru), ņemot vērā informāciju par izmaiņām darba tirgū un respektējot savas vajadzības un vērtības.</p> <p>Patstāvīgi izstrādā karjeras attīstības plānu; īsteno to, izvēloties, lietojot un pielāgojot piemērotas problēmrisināšanas stratēģijas; elastīgi reaģē uz neparedzētām izmaiņām; izvērtē paveikto un gūtos secinājumus izmanto arī citā kontekstā.</p> <p>Efektīvi organizē resursus, lai īstenotu savu karjeras ieceri; patstāvīgi meklē, izvērtē un atbildīgi izmanto citu idejas.</p> <p>Kļūdas un grūtības karjeras attīstības plāna īstenošanā izmanto kā iespēju izaugsmei.</p> <p>Plāno un īsteno nozīmīgu, cieņpilnu verbālu, neverbālu un digitālu komunikāciju karjeras attīstības mērķu sasniegšanai.</p> <p>Piedāvā savas idejas, lai iedvesmotu citus īstenot viņu karjeras ieceres.</p>	
--	--	---	--

**ABSOLVENTU TURPMĀKO GAITU MONITORINGS UN
ABSOLVENTU IESAISTĪŠANA KARJERAS ATTĪSTĪBAS ATBALSTA ĪSTENOŠANĀ**

Absolventu turpmāko gaitu monitorings ir kā viens no izglītības iestādes pašvērtējuma ziņojumā iekļaujamiem kritērijiem jomas “Atbalsts izglītojamiem” izvērtējumam, lai raksturotu atbalstu karjeras izglītībā.

Tabulā apkopojama informācija par skolēnu turpmākajām gaitām (izglītība un nodarbinātība) pēc pamatizglītības ieguves. Tajā apkopojami dati:

- par pamatizglītību ieguvušo skaitu, no tiem, cik turpina mācības vispārējās vidējās izglītības iestādē, cik profesionālās izglītības iestādē, cik neturpina mācības un cik strādā;
- par vispārējo vidējo izglītību ieguvušo skaitu, no tiem, cik turpina mācības augstākās izglītības iestādēs Latvijā vai ārzemēs, cik mācības neturpina, cik strādā. Būtiski precizēt, cik tālākas izglītības ieguvu turpina profesionālās izglītības iestādēs,ursos u.tml. Absolventu monitoringā apkopojamas ziņas arī par skolēnu izvēli dienēt Nacionālajos bruņotajos spēkos. Tāpat iekļautas ailes par to, vai skolēni izvēlējušies nestrādāt un nemācīties, vai ir citi iemesli, vai arī nav ziņu vispār par skolēnu tālākajām gaitām.

Rīgas 89.vidusskola ..../.... mācību gads												
ABSOLVENTU TĀLĀKIZGLĪTĪBA												
	Beidza					Turpina mācības vispārējās vidējās izglītības iestādē	Turpina mācības profesionālās izglītības iestādē	Neturpina mācības	Strādā	Nemācās un nestrādā	Cita izvēle	Nav informācijas
9.klase	Ar apliecību	Ar liecību										

Rīgas 89.vidusskola ..../.... mācību gads										
ABSOLVENTU TĀLĀKIZGLĪTĪBA										
	Beidza		Mācās			Dienests nacionālajos bruņotajos spēkos	Strādā	Nemācās un nestrādā	Cita izvēle	Nav informācijas
12.klase	Ar atestātu	Ar liecību	Augstākās izglītības iestādē	Profesionālās izglītības iestādē	Kursos					

KARJERAS IZGLĪTĪBAS ĪSTENOŠANAS METODES UN PAŅĒMIENI

Karjeras izglītības procesā var izmantot dažādus metodiskos paņēmienus un materiālus:

- darba lapas par karjeras tēmām;
- karjeras *portfolio* izveide;
- cilvēka dotumu, interešu, prasmju, vērtību, gaidu un darba spēju testēšana;
- karjeras konsultēšana individuāli un grupās;
- diskusijas un pārrunas grupā;
- karjeras informācijas resursu iegūšana, analīze un izmantošana;
- darbs e-vidē, IKT izmantošana;
- lēmumu pieņemšanas modeļu apguve, lēmumu pieņemšanas prasmju attīstīšana;
- profesionālā pētniecība un profesiju pētīšana.

Karjeras attīstības atbalsta metodes

Aptauja

Jautājumu vai jautājumu un atbilžu formā mutvārdos vai rakstveidā veidota informācijas iegūšanas metode. Aptauju izmanto kā heuristisku mācību metodi, lai iegūtu citu mācību metožu īstenošanai nepieciešamo informāciju.

Asociāciju kartes

Neliela izmēra daudznozīmīgi attēli, kuri, izraisot asociācijas un “atdzīvinot” atmiņas un izjūtas, palīdz veidot stāstījumu par noteiktām, stāstītājam nozīmīgām tēmām.

Apskats (pārskats)

Skolēni, veicot mācību uzdevumu, vāc informāciju (datus), piem., veic aptauju, anketēšanu u.c., un rezultātus apkopo rakstiskā apskatā (pārskatā).

Āra nodarbības

Skolotāja organizēta mācību organizācijas forma, kuras laikā skolēni ārpus skolas veic skolotāja sagatavotos uzdevumus un meklē atbildes uz skolotāja sagatavotiem jautājumiem. Pārskatu par paveikto āra nodarbībās skolēni var sagatavot klasē vai mājās.

Darbu mape (portfolio)

Skolēna veidota attīstības (t.sk., karjeras attīstības) programma noteiktam laika posmam un kritisks programmas īstenošanas pašnovērtējums. Noteiktā, iepriekš ielānotā laikā skolotājs kopā ar skolēnu kopīgi izvērtē skolēna sasniegtos rezultātus un programmas īstenošanas laikā radušās problēmas, veicinot skolēna pašizpēti, pašanalīzi un pašregulāciju. Darbu mape ir pašizziņas, pašatklāsmes, pašraksturošanas un pašanalīzes instruments, kas cilvēkam palīdz apzināties dabas dotos talantus, savas stiprās puses un priekšrocības, novērtēt sevi un palīdz saskatīt karjeras iespējas. Darbu mapi skolēni var veidot papīra formātā vai digitāli.

Darbs ar tekstu

Skolotājs piedāvā tekstus (rakstveidā, audio vai videoierakstos) mācību uzdevuma veikšanai, skolēni iepazīstas ar tekstiem un atbilstoši mācību uzdevumam veido jautājumus par tekstu, analizē tekstu, atbild uz tekstā ietvertajiem jautājumiem u.c.

Demonstrēšana

Skolotājs vai skolēni demonstrē vizuālu informāciju (videofilmas, attēlus, tabulas utt.), parasti – papildinot stāstījumu (lekciju, izklāstu).

Didaktiskā spēle

Pieredzes izglītības metode, spēle, kurai ir skolotāja definēts izglītojošs mērķis un noteikta struktūra. Didaktiskās spēles var iedalīt trīs kategorijās: konstruēšanas spēles (spēles ar materiāliem, detaļām, dažādu telpisku objektu un mehānismu konstruēšana), lomu (simulācijas) spēles (reālās dzīves notikumu, darbību un situāciju atveidošana) un spēles ar noteikumiem (spēles, kurās jāievēro noteikti nosacījumi – galda spēles, kāršu spēles, bingo, sporta spēles, muzikālās spēles u.c.).

Diskusija

Skolotājs vai skolēni piedāvā apspriešanai kādu tematu, skolēni individuāli vai iepriekš mērķtiecīgi izveidotās grupās iesaistās sarunā, argumentēti aizstāvot savu viedokli. Galvenie skolēna uzdevumi diskusijā ir: skaidri izteikt savas domas, ieklausīties citos, censties izprast citu viedokli un uzņemties atbildību.

Domu karte

Grafiskais organizators – tīklveida zīmējums (“zirneklis”), kuru veido lapas vidū apļa centrā ierakstot tēmu (nozīmīgāko jēdzienu) un to ar atzariem savieno ar apakštēmām. Atzariem piezīmē zariņus, pie kuriem pieraksta atslēgas vārdus (vai pievieno attēlus), kuri saistās ar apakštēmu. Ja nepieciešams, šīs saites, veidojot loģisku sistēmu, var sazarot tālāk. Domu karte palīdz strukturēt domas gaitu: sākt ar vispārīgo (tēmu), pāriet uz konkrēto (apakštēmu) un tikai tad iedziļināties detaļās.

Ēnošana

Karjeras izglītības metode – mācību ekskursijas variants, kurā skolēni, īstenojot mācību uzdevumu, mērķtiecīgi individuāli iepazīstas ar noteiktas profesijas pārstāvja darba ikdienu. Mācību metode palīdz skolēniem pārbaudīt sevi darba vidē, izzināt savas intereses un dod iespēju labāk iepazīt izvēlēto profesiju. Pēc Ēnu dienas skolēni dalās pieredzē ar klases biedriem, dodot iespēju ikvienam skolēnam vairāk uzzināt par dažādām profesijām.

Grafiskais organizators (grafiskais informācijas organizators)

Noteiktā sistēmā sakārtotas informācijas vizuāls attēlojums, izmantojot specifiskus simboliskus apzīmējumus. Grafiskie informācijas organizatori (tabulas, shēmas, diagrammas, domu kartes u.c.) palīdz abstraktas idejas attēlot konkrētā veidā, parādīt informācijas vienību (faktu, jēdzienu, koncepciju u.c.) savstarpējās attiecības, sakārtot un organizēt idejas, vieglāk iegaumēt un atcerēties informāciju.

Heiristiskas (daļēju meklējumu) pārrunas

Skolotāja vadītas pārrunas, kuru laikā skolēni nonāk pie subjektīvi jauniem atklājumiem.

Intervija

Skolēni, atbilstoši skolotāja dotajam uzdevumam, iztaujā par noteiktu tematu vienu vai vairākus cilvēkus, pēc sarunas apkopo rezultātus un veido secinājumus.

Jautājumi – atbildes

Skolotājs vai skolēni mutvārdos vai rakstiski uzdod jautājumus par noteiktu tematu un atbild uz tiem.

Katehētiskas pārrunas

Pārrunas, kuru laikā skolēni precizē un nostiprina esošās zināšanas.

Klausīšanās metode

Skolēni uzmanīgi klausās stāstījumu, individuāli pieraksta mācību uzdevumam atbilstošu informāciju (jautājumus, problēmas, viedokļus), stāstījuma beigās uzdod jautājumus (ja nepieciešams), un noslēgumā, atbilstoši mācību uzdevumam, sniedz atgriezenisko saiti vai ziņojumu.

Kolāža

Skolēnu individuāli, pāros vai grupās veidots kompozicionāli vienots attēls, kurā skolēni atklāj savu priekšstatu par kādu skolotāja dotu tematu, piem., veido kolāžu par sociālo vidi klasē, vērtējot savstarpējās attiecības. Kolāžas veidošanā var izmantot visdažādākos materiālus, metode ļauj skolēniem izmantot savas prasmes jaunākajās tehnoloģijās, savā darbā lietojot, piemēram, interneta resursus, digitālās kameras, kolāžas, izmantojot datoru vai viedtālruni, var veidot arī internetā.

Kooperatīvā mācīšanās (grupu darbs)

Mācību metode, kuru īstenojot skolotājs izveido skolēnu grupas tādu uzdevumu vai projekta darbu veikšanai, kuros nepieciešama produktīva grupas dalībnieku sadarbība, t.i., uzdevuma rezultāti atkarīgi no katra grupas dalībnieka ieguldījuma kopējā darbā. Risinot uzdevumu, grupas dalībnieki pilnveido saskarsmes prasmes, mācās sadarboties un viens no otra. Skolotājs organizē mācības un konsultē skolēnus. Metodi var izmantot gan plaša informācijas klāsta apkopošanai, gan arī radošu uzdevumu izpildei, piem., komiksa veidošanai par noteiktu tēmu.

Krustvārdu mīklas

Viens no intelektuāli radošo didaktisko spēļu (projektēšanas spēles, burtu, skaitļu mīklas, anagrammas u.c.) veidiem, kas īpaši lietderīgs jēdzienu izpratnes nostiprināšanā.

Lomu spēles

Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem mācību situācijas, ko iespējams atveidot lomās, aprakstu (rakstveidā vai mutvārdos). Skolēni iejūtas lomās atbilstoši mācību situācijā ietvertajam uzdevumam. Citi skolēni veic skolotāja dotu uzdevumu – vēro, pieraksta, vērtē atbilstoši noteiktiem kritērijiem u.c., lai pēc situācijas izspēlēšanas izteiktu viedokli diskusijā.

Mācību ekskursija

Āra nodarbību forma, kas dod iespēju skolēniem dabiskos apstākļos iepazīt dažādas parādības un procesus; reālu notikumu vai darbības vietu apmeklējums, kas ļauj iegūt jaunu informāciju dabiskā vidē, padziļināt mācību satura izpratni, integrēt dažādos mācību priekšmetos gūtās zināšanas un prasmes un pilnveidot skolēnu sociālās prasmes. Pirms mācību ekskursijas skolēni saņem mācību uzdevumus, kuri individuāli vai grupās jāveic ekskursijas laikā. Pēc ekskursijas skolēni sagatavo pārskatu par paveikto un demonstrē to pārējiem, vai iesniedz skolotājam.

Pārrunas

Dialogiska mācību metode, kuru īstenojot runātājs (skolotājs vai skolēns) ar mērķtiecīgu un loģiski secīgu jautājumu palīdzību palīdz klausītājiem, kuriem ir vai pārrunu laikā būs iespēja iegūt priekšzināšanas, konstruēt jaunas atziņas.

Piramidālā diskusija

Mācību metode, kurā notiek pakāpeniska pāreja no individuālā darba uz diskusiju klasē (grupā). Pēc mācību uzdevuma saņemšanas, skolēni strādā individuāli, izdarot uzdevumā paredzētās izvēles un pieņemot lēmumus. Pēc tam skolēni apvienojas pāros un apspriež individuāli pieņemtus lēmumus, izveidojot kopīgu pāra viedokli par veicamo uzdevumu. Nākamajā posmā, diviem pāriem apvienojoties, diskusija un lēmuma pieņemšana, no visām

izvēlēm izveidojot vienu kopīgu izvēli, notiek četratā. Diskusija turpinās aizvien lielākās grupās, kamēr viens kopējs lēmums tiek pieņemts klases kopējā diskusijā. Nobeigumā skolēni skolotāja izvēlētā veidā izvērtē kopējo lēmumu un tā pieņemšanas gaitu.

Praktiskais darbs

Skolēni atbilstoši mācību uzdevumam veic mācību darbu, lietojot apgūtās zināšanas, prasmes un īstenojot savas radošās ieceres, strādājot individuāli vai grupā.

Prāta vētra

Mācību metode, kurā skolotājs uzdod jautājumu vai izvirza problēmu un skolēni īsi izsaka iespējamās atbildes, idejas, risinājumus u.c., uzmanīgi klausoties, papildinot, bet nekomentējot un nevērtējot citu teikto. Metodi ieteicams izmantot kā ieaicināšanas fāzes sastāvdaļu, lai aktualizētu esošās skolēnu zināšanas un izpratni, sākot jaunu tēmu.

Projektu metode

Mācību metode, kuru īstenojot, skolēni individuāli vai darba grupās formulē idejas un jautājumus, iegūst informāciju, pēta un risina problēmas, apkopo darba rezultātus un iepazīstina ar tiem citus skolēnus. Skolotājs palīdz skolēniem formulēt projekta mērķi, izveidot darba grupas un sniedz atbalstu projekta izveidē.

Radošais darbs

Skolēnu pašizpaušmes metode, mācību uzdevuma īstenošana individuālās vai kooperatīvās mācīšanās rezultātā radīta stāsta, esejas, dzejas, aforisma, zīmējuma, attēla u.c. formā.

Sarunas mazās grupās

Mācību metode, kurā skolēni, saskaņā ar pašu pieņemtiem noteikumiem, veic skolotāja dotu uzdevumu, sarunājoties mērķtiecīgi izveidotās grupās, kur katrs izsaka savu viedokli vai vērtējumu un dalās pieredzē, kā arī saņem informāciju no citiem.

Simulācija

Situāciju izspēles metode, kurai, salīdzinot ar lomu spēli, raksturīga lielāka nenoteiktība skolotāja piedāvātajā situācijas aprakstā, elastīgums un sarežģītība.

Situāciju analīze

Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem reālas vai izdomātas situācijas aprakstu (rakstiski vai mutiski), audio vai videoierakstu un uzdod jautājumus par šo situāciju. Skolēni pārrunā, analizē, pieraksta, secina un atbilstoši situācijas analīzes mērķim veido kopsavilkumus vai ieteikumus.

Situāciju izspēle

Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem reālas vai izdomātas problēmsituācijas aprakstu (rakstveidā vai mutvārdos). Skolēni meklē situācijas risinājumus, izspēlējot situāciju lomu spēlē (ja situācijas aprakstā skaidri definētas dalībnieku lomas) vai simulācijā (ja lomas situācijā ir nenoteiktas vai neviennozīmīgas). Metodi īstenojot, skolēni var veidot un izspēlēt iespējamās situācijas attīstības scenārijus, un saņemt atgriezenisko saiti no citiem skolēniem un skolotāja. Skolotājs var modelēt izspēlei skolēnu dzīves pieredzei līdzīgas situācijas.

Spēle

Noteiktu darbību kopums vēlamā rezultāta sasniegšanai, kam piemīt sacensības pazīmes un kas ietver ne tikai prasmju un iemaņu mērķtiecīgu, noteikumiem atbilstošu izmantošanu, bet arī nejaušības elementus un brīvas interpretācijas, darbības un rīcības iespējas. Spēle veicina izziņas spēju, sadarbības prasmju un radošuma attīstību un veicina spriedzes samazināšanos.

Stāstījums (izklāsts, lekcija)

Mācību metode, kuru īstenojot skolotājs vai skolēns izklāsta kāda temata saturu (piem., idejas, viedokļus, faktus, teorijas vai notikumus), bet klausītāji (piem., citi skolēni) klausās, veido pierakstus atbilstoši uzdevumam, uzdod jautājumus.

SVID analīze

Ārējo (iespējas un draudi) un iekšējo (priekšrocības un trūkumi) ietekmes faktoru noteikšanas metode. Metode ļauj izvērtēt un prognozēt indivīda, grupas vai organizācijas un apkārtējās vides faktoru mijiedarbību.

Venna diagramma

Grafiskais organizators, kuru izmanto kopīgā un atšķirīgā noteikšanai un jēdzienu definēšanai. Venna diagrammu zīmē kā vairākus, parasti divus vai trīs pārklājošos apļus. Diagramma ļauj uzskatāmi parādīt dažāda rakstura attiecības starp jēdzieniem, grupām, kategoriju kopām u.c. Atspoguļojot informāciju diagrammā, apļu daļās, kuras nepārklājas, raksta atšķirīgo, daļās, kurās apļi pārklājas – kopīgo. Apkopojot individuāli vai mazaizās grupās izveidoto Venna diagrammu saturu, skolotājs, uzklāst argumentētus skolēnu viedokļus, var veidot lielu diagrammu uz tāfeles un organizēt diskusiju par jēdzienu attiecībām.

Viktorīna

Spēles veids, kas liek skolēniem koncentrēt zināšanas, saskatīt būtisko, lietu un parādību loģisko kārtību un noformulēt to vārdos. Skolēnus var iesaistīt viktorīnā kā dalībniekus, kā arī var piedāvāt skolēniem pašiem mācību procesā veidot uzdevumus.

Vizualizēšana

Mācību metode, kurā skolotājs vai skolēni informācijas uztveres atvieglošanai un papildināšanai izmanto vai patstāvīgi izveido simboliskus uzskates līdzekļus (īstenības objektu attēlus ar vārdu, simbolu un krāsu palīdzību), piem., domu kartes, shēmas, diagrammas, tabulas, plānus, kartes, zīmējumus u.c.. Lietojot vizualizācijas metodes, skolēni pilnīgo vizuālo uztveri, apgūst skaidrāku redzējumu uz lietām un pilnveido spēju paskatīties uz problēmām no cita skatpunkta un ieraudzīt problēmu risinājumu skaidrākā perspektīvā.

Zinātniskās pētniecības darbs

Mācību metode, kuru īstenojot skolēni patstāvīgi vai ar skolotāja palīdzību izvēlas pētāmo problēmu, izvirza pētījuma jautājumus vai hipotēzi, definē pētījuma mērķi un uzdevumus, izvēlas pētniecības metodes, kā arī plāno un veic pētījumu. Pētījuma noslēgumā, pamatojoties uz tā rezultātiem, skolēni izdara secinājumus, sagatavo pētījuma atskaiti un iepazīstina ar pētījuma rezultātiem citus skolēnus.

KARJERAS IZGLĪTĪBAS ĪSTENOŠANAI IETEICAMIE METODISKIE UN INFORMATĪVIE RESURSI

Karjeras attīstības atbalsta īstenošanai ir pieejami dažādi metodiskie un informatīvie resursi: gan ieteicamā literatūra, gan palīgmateriāli (bukleti, infografikas, uzziņu materiāli u.tml.), gan audio un videomateriāli.

Ieteicamā literatūra

- *Metodiskie materiāli klašu audzinātājiem*. Rīga: PIAP aģentūra. Pieejams: https://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/kipnis_metodiskie_materiali/
- *Karjeras iespēju izpēte*, v/a Profesionālās izglītības attīstības aģentūras Profesionālās orientācijas informācijas centrs sadarbībā ar LR Izglītības un zinātnes ministriju. Ar Eiropas Savienības izglītības programmas *Leonardo da Vinci* atbalstu (2003).
- *Darba pasaules un karjeras iespēju izpēte / Ieteikumi skolotājiem, klašu audzinātājiem projektu nedēļas vadīšanai 7.-9. klasēs*, (2004). Rīga: PIAA. Pieejams: https://www.viaa.gov.lv/library/files/original/Darba_pasaules_un_karjeras_iespeju_izpete.pdf
- *Karjeras izglītība 10.-12. klasē. Skolotāja rokasgrāmata, ESF projekta "Karjeras izglītības programmas nodrošinājums izglītības sistēmā" (KIPNIS) ietvaros*, (2006).
- *Karjeras izglītība 7.-9. klasei. Metodiskie ieteikumi, ESF projekta "Karjeras izglītības programmas nodrošinājums izglītības sistēmā" (KIPNIS) ietvaros*, (2006).
- *Karjeras izglītība 9. klasē. Metodiskie ieteikumi, ESF projekta "Karjeras izglītības programmas nodrošinājums izglītības sistēmā" (KIPNIS) ietvaros*, (2006).
- *Karjeras izglītība 8. klasē. Metodiskie ieteikumi, ESF projekta "Karjeras izglītības programmas nodrošinājums izglītības sistēmā" (KIPNIS) ietvaros*, (2007).
- *Profesiju aprakstu katalogs*, Rīga: PKIVA, 2007. Pieejams: http://www.jsg.lv/wp-content/uploads/2009/02/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
- Ertelts B.J., Šulcs V. *Karjeras konsultēšanas kompetences*, (2008). Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/library/files/original/karjeras_konsult_kompetences_2008.pdf
- Hārtungs P., Savicks M. *Mans karjeras stāsts. Autobiogrāfiska darba burtnīca sekmīgai dzīvei un karjerai*. Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/library/files/original/Savicka_darba_burtnica.pdf
- *Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk? Padomi veiksmīgai karjeras izvēlei/Padomi veiksmīgai karjeras izvēlei, ESF projekta "Karjeras izglītības programmas nodrošinājums izglītības sistēmā" (KIPNIS) ietvaros*, (2008).
- *Karjeras attīstības atbalsts. Izglītība, konsultēšana, pakalpojumi*, (2008). Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_attiistiibas_atbalsts_2008.pdf
- *Karjeras konsultēšanas metodes*, (2009). Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_kons_metodes.pdf
- *Karjeras izglītība skolā*, Pieredze, 2009 (2010). Rīga: VIAA. Pieejams: https://www.viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_izgliitiba_skolaa_2010.pdf
- *Mans bērns izvēlas karjeru*. (2010). Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/files/news/727/mans_berns_izvelas_karjeru_web.pdf
- *Karjeras atbalsta sistēma Latvijā*, (2012). Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/files/news/727/guidance_system_lv.pdf
- *Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu*, (2012). 2.izd. Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf
- *EMKAMPT karjeras atbalsta glosārijs*, (2013). Rīga. Pieejams: https://viaa.gov.lv/files/news/19710/glossary_web_emkapt.pdf
- Amundsons N., (2016). *Aktīvā iesaistīšanās. Esība un darbība karjeras konsultēšanā*.izd. Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/library/files/original/Amundsen_book_FINAL.pdf

- *Karjeras vadības prasmes mācību priekšmetu standartu saturā*, (2016). Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/library/files/original/38233_Karjeras_vadibas_buklets.pdf
- *Karjeras ziņas*. Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/kad_zinu_izdevumi/
- *Pedagoga karjeras konsultanta profesijas standarts*. Pieejams: <https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/ps0367.pdf>
- *100 metodikas karjeras attīstības atbalstam*, (2019). Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/library/files/original/78532_100_KAA_Metodikas.pdf
- *Karjeras attīstības atbalsta pasākumu plāna paraugs vispārējās vidējās izglītības iestādēm*, (2019). Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/library/files/original/KAA_pasakumu_plana_paraugs_vispar_ejas_izglitibas_iestadem.pdf
- Untāls E., *Korporatīvās pasakas. Tavas jaunās dzīves sākums*, Rīga, Zvaigzne ABC, 2019.
- Jērāne J., Vilcāne K., *52 patiesības Par tevi. Par mani. Par dzīvi. Pasaku grāmata, kas māca dzīves gudrību. Maziem un pavisam lieliem bērniem*, Dardedze Hologrāfija SIA, 2020.
- Lemešonoka I., *Vecāku atbalsts bērnam veiksmīgas karjeras veidošanā. Rokasgrāmata skolotājiem un vecākiem. Metodiskie materiāli*, (2020). Rīga: Zvaigzne ABC.
- *Rokasgrāmata pedagogiem karjeras konsultantiem individuālo karjeras konsultāciju īstenošanai vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs*, (2020). Rīga: VIAA. Pieejams: https://viaa.gov.lv/library/files/original/Rokasgramata_IKK_istenosanai_2020.pdf
- Edvards de Bono, *Sešas domāšanas cepures*, Rīga, Zvaigzne ABC, 2021.
- *Tu vari. Dienasgrāmata drosmīgam sapņotājam*, projektu BANKA.LV, 2021.
- Volf E., *Es klausītu savus vecākus, ja viņi aizvērtos. Ko teikt un ko neteikt bērniem pusaudža vecumā*, Rīga, Zvaigzne ABC, 2021.
- Lemešonoka I., *Skolēnu un skolotāju pašizjūta. Rokasgrāmata skolotājiem. Metodiskie materiāli*, (2022). Rīga: Zvaigzne ABC.